CZU: 316.772.4:004.738.5:81`27

COMUNICAREA DIGITALĂ ÎN MEDIUL PROFESIONAL ȘI FENOMENUL SCHEMATIZĂRII AL LIMBAJULUI STANDARD

Inga GALBEN
Școala Doctorală de Studii Umanistice, Universitatea de Stat din Moldova
https://orcid.org/0000-0002-6162-9545

Rezumat*:* În era digitală, comunicarea online a devenit un fenomen omniprezent, având un impact tot mai evident asupra limbajului standard. Un aspect semnificativ al acestei influențe este schematizarea limbajului standard în limba română, fenomen care se datorează în mare măsură terminologiei din domeniul tehnologiilor informaționale din limba engleză. Această influență se manifestă printr-o adaptare a limbajului românesc la stilul concis și adesea informal caracteristic comunicării din mediul online, pornind de la adaptarea textelor la ecranului telefonului mobil într-un SMS până la scurtarea și reprezentarea grafică a mesajului din comoditate.
Cuvinte-cheie: *comunicare digitală, mediu profesional, schimbare socială, cultură organizațională, romgleza corporatistă*

Abstract*:* In the digital era, online communication has become an omnipresent phenomenon, having an increasingly evident impact on the standard language. A significant aspect of this influence is the schematization of the standard language in Romanian, a phenomenon largely due to the terminology from the field of informational technologies in English. This influence is manifested through an adaptation of the Romanian language to the concise and often informal style characteristic of online communication. This ranges from adapting texts to the mobile phone screen in an SMS to shortening and graphically representing the message for convenience that goes beyond through the professional communication to the public audience.
Key-words: *digital communication, professional environment, social change, organizational culture, corporate Romglish*

Introducere

Subiectul influenței limbii engleze, odată cu progresul utilizării dispozitivelor digitale, a devenit tot mai actual în timpul pandemiei și pe măsura dezvoltării platformelor digitale utilizate de publicul larg, scoțând la iveală unele aspecte ale schimbării limbajului sub influența unor factori atât politico-economici, cât și psiholingvistici și sociolingvistici. În era digitală, în special în perioada pandemiei Covid-19, comunicarea online a devenit un fenomen omniprezent, având un impact profund asupra limbajului. Un aspect semnificativ al influenței mediului online asupra limbajului standard este influența terminologiei din domeniul tehnologiilor informaționale din limba engleză asupra limbii române. Această influență se manifestă printr-o adaptare a limbajului românesc la stilul concis și adesea informal caracteristic comunicării din mediul online. Pornind de la adaptarea textelor la ecranul telefonului mobil într-un SMS până la scurtarea și reprezentarea grafică a mesajului din comoditate, comunicarea schematizată se extinde și, odată cu modificarea limbajului din mediul profesional, ajunge în „oralitatea scrisă” a publicului larg, tranziție care se face cu o viteză sporită în ultimii 20 de ani.

Un exemplu evident al acestei tendințe este utilizarea acronimelor și a termenilor tehnici specifici limbii engleze. Cuvinte precum „live”, „target”, „bug”, „call”, „meet”, „coach”, „upload/download”, „software” sunt frecvent întâlniți în conversațiile din română, adesea fără traduceri sau explicații. Fenomenul nu se limitează doar la vocabular, ci se extinde și la structura propozițiilor, care tinde să fie mai simplă și mai directă, reflectând stilul comunicativ al limbii engleze, mai ales în mediul profesional, orientat pe obținerea unor rezultate rapide într-un mod eficient. Unele organizații din sectorul real, în special cele cu echipe multinaționale și cu capital străin, fac investiții mari în instruirea angajaților, pentru ca aceștia să adopte un stil cât mai tehnic și mai concis de comunicare, în special la întocmirea mesajelor scrise. Multe organizații au ghiduri de utilizare a termenilor profesionali, dar și a acronimelor, abrevierilor și simplificărilor lingvistice utilizate în comunitățile profesionale. Câteva exemple pot fi găsite și cu acces liber în mediul online.

De asemenea, influența englezei a dus la apariția unor forme prescurtate și *informalizate* de comunicare, cum ar fi utilizarea excesivă a emoticoanelor și a prescurtărilor, care diversifică și simplifică modalitatea de comunicare. Acest tip de limbaj este adesea mai eficient în transmiterea rapidă a mesajelor, dar poate duce la o pierdere a nuanțelor stilistice și la o utilizare alterată a limbajului standard, implicit în comunicarea formală.

Schematizarea limbajului standard nu este lipsită de consecințe. Pe de o parte, facilitează o comunicare mai rapidă și mai accesibilă, adaptată ritmului accelerat al vieții online, pe de altă parte, riscă să erodeze standardele lingvistice și să contribuie la o uniformizare a limbajului, afectând diversitatea și stilul îngrijit al limbajului românesc standard.

Fenomenul schematizării

Schematizarea este un proces cognitiv esențial care implică reducerea complexității unui fenomen la un set de trăsături generale sau tipice. În lingvistică, acest concept se referă la modul în care vorbitorii organizează și simplifică structurile limbajului pentru a facilita comunicarea. Conform teoriilor lingvistice contemporane, schematizarea permite ca structuri complexe să fie reprezentate prin forme mai accesibile și ușor de înțeles, contribuind la eficiența comunicării. Conform dicționarelor disponibile pe dexonline.ro, cu trimitere la DEX (2009), termenul de „schematizare” are două definiții:

1. prezentare schematică a unei opere, lucrări, situații etc;
2. conferire a unui caracter schematic.

Dicționarul online al limbii engleze (thefreedictionary.com) oferă la fel două definiții pentru termenul „schematization”:

1. *providing a chart or outline of a system* – a furniza o diagramă sau schiță a unui sistem;
2. *the act of reducing to a scheme or formula* – acțiunea de a reduce la o schemă sau formulă; simplificare, reducerea complexității.

Conform „Enciclopediei științelor învățării” („Encyclopedia of the Sciences of Learning”), cuvântul „schemă” (*Schema*), cu etimologia din limba greacă *σχήμα* (*skhēma*), este utilizat în științele învățării și ale cogniției pentru a desemna un construct psihologic care explică formele globale ale cunoașterii umane. O schemă reprezintă cunoștințele generice și abstracte pe care o persoană le-a dobândit pe parcursul numeroaselor experiențe individuale cu obiecte, oameni, situații și evenimente. Schemele organizează cunoștințele despre domenii specifice și

ghidează atât procesarea noilor informații, cât și recuperarea informațiilor stocate. Ele pot fi privite ca așteptări structurate despre oameni, situații și evenimente. [1]

În cadrul acestei lucrări, ne propunem să explorăm fenomenul schematizării în limbajul standard din mediul online și din cel profesional, pornind de la analiza noțiunii respective prin prisma lingvisticii cognitive, unde ea este utilizată pentru a înțelege modul în care oamenii conceptualizează și simplifică informațiile lingvistice. Vom analiza noțiunea de schematizare în lucrările științifice pentru a veni cu o explicație a sensului noțiunii de schematizare la care vom face referință în cercetarea noastră.

Pornind de la teoria lui Immanuel Kant despre noțiunea de schematizare, descoperim că în lingvistică „schema” este un *model mental* prin care sunt *structurate experiențele și cunoștințele noastre despre lume*. În lingvistica cognitivă, schematizarea este prezentă la toate nivelele structurii limbajului, de la fonologie la sintaxă și lexic. Rolul schemelor este de a permite structurarea ierarhică a categoriilor lingvistice, de la instanțe specifice la cele generice. De exemplu, schema cuvântului/noțiunii „pasăre” include caracteristici comune precum „ouă”, „cioc” și „aripi”. În gramatica cognitivă schema este un model productiv și generalizat folosit pentru producerea de noi enunțuri. Acest proces este unul dinamic care mediază sistemul lingvistic și utilizarea limbajului. Experiențele noastre senzoriale și motorii repetitive ale corpului uman sunt transpuse într-o schemă-imagine care reprezintă structuri preconceptuale și integrează informații prin multiple modalități. [2, 318-320]

În lucrarea sa „Cognitive Grammar” Ronald W. Langacker descrie fenomenul schematizării ca *proces de extragere a elementelor comune* inerente în multiple experiențe pentru a ajunge la o concepție care reprezintă un nivel mai înalt de *abstractizare*. Schematizarea joacă un rol în achiziția unităților lexicale, chiar dacă formele și semnificațiile lor convenționale sunt mai puțin specifice decât evenimentele de utilizare (adică pronunțiile reale și înțelegerile contextuale) pe baza cărora sunt învățate. [3, 17] Acest proces este important în învățarea unităților lexicale, întrucât formele și semnificațiile convenționale ale cuvintelor sunt mai generale decât evenimentele specifice de utilizare din care sunt învățate. Un aspect fundamental al utilizării limbajului este capacitatea noastră de a generaliza și de a abstractiza din experiențele concrete. Aceasta ne permite să folosim cuvinte și structuri gramaticale în contexte noi și variate. De exemplu, atunci când învățăm un cuvânt nou, nu memorăm doar o singură utilizare specifică, ci învățăm să recunoaștem și să aplicăm acel cuvânt în diverse situații. Această abilitate de schematizare este ceea ce face limbajul atât de flexibil și adaptabil.

George Lakoff și Mark Johnson susțin că *structurile lingvistice* sunt modelate prin metafore conceptuale și *scheme cognitive* care reflectă experiența noastră cu lumea. [4, 258] Odată trăită o experiență concretă, ea va fi generalizată și stocată într-un model care va fi reutilizat prin maparea blocurilor din care este construită, reprezentând o schemă. Exemplul adus de autori este al mișcării unei persoane care intră într-o încăpere, încăperea va reprezenta containerul și mișcarea va reprezenta un traseu. O experiență similară repetată va consolida schema-imagine creată.

În literatura de specialitate rusă schematizarea în limbaj este reprezentată ca fenomen în cadrul studiului semanticii situațiilor locale cu participarea unităților de clasă deschisă și închisă, care descriu fragmente ale realității [5, 72] și ca proces prin care structura emergentă rezultă în generalizarea tiparelor în utilizarea limbii. [6] În lucrarea lui Immanuel Saakov schematizarea este prezentată ca „depășirea hotarelor impuse gândului prin limbă, semn și semnificație” [7] și

descrisă ca un proces intelectual complex care depășește limitele impuse de limbaj, semne și cunoștințe. Este un fenomen paradoxal în practicile intelectuale, fiind necesară în situații specifice.

Schematizarea, deși complexă prin natura sa, reprezintă un proces cognitiv prin care complexitatea este redusă la un set de trăsături generale și tipice. În lingvistică, acest proces permite vorbitorilor să organizeze și să simplifice structurile limbajului, facilitând comunicarea. Conform teoriilor contemporane, schematizarea face posibilă reprezentarea unor structuri complexe prin forme mai accesibile, contribuind astfel la eficiența transmiterii mesajului.

Schematizarea limbajului standard: influențe din mediul online

Lucrarea noastră analizează schematizarea în contextul evoluției limbajului în mediul digital, unde utilizatorii reduc limbajul la forme specifice pentru a facilita schimbul rapid de informații.

Comunicarea online a schimbat (și schimbă în continuare) radical modul în care interacționăm lingvistic, iar limbajul standard a suferit transformări semnificative. O caracteristică definitorie a acestei schimbări este tendința de a schematiza limbajul pentru adaptare la viteza și eficiența platformelor digitale. Aceasta include folosirea abrevierilor, acronimelor, simbolurilor și termenilor preluați din limba engleză. Într-un atare context, limba engleză joacă un rol dominant, influențând semnificativ limbajul românesc prin împrumuturi lexicale și sintactice.

În contextul comunicării online, procesul de schematizare este adesea accelerat, mai ales sub influența limbii engleze. Utilizarea pe scară largă a platformelor digitale favorizează adoptarea de prescurtări, acronime sau termeni simplificați, dintre care mulți fiind împrumutați fără a fi adaptați limbii de împrumut. Această dinamică influențează limba română, conducând la o schematizare și acomodare rapidă a limbajului pentru a se potrivi comunicării rapide și concise specifică mediilor online.

Liliana Prozor-Barbala analizează influența limbii engleze asupra limbilor română și franceză, subliniind rolul progresului tehnologic, al globalizării și al noilor tehnologii în facilitarea împrumuturilor lexicale din engleză. Se face distincție între *anglicisme necesare*, care apar pentru a denumi concepte noi în diverse domenii (tehnologie, economie, știință), și *anglicisme de lux*, care sunt adoptate fără o justificare practică clară. Aceste împrumuturi sunt adaptate fonetic, morfologic și semantic pentru a se încadra în structura limbilor română și franceză. Deși anglicismele au un rol esențial în facilitarea comunicării între specialiști și contribuie la modernizarea vocabularului, utilizarea excesivă poate duce la un *snobism lingvistic*, afectând puritatea limbii. Autoarea concluzionează că, deși adaptarea acestor termeni este inevitabilă și benefică pentru evoluția limbajului, gestionarea lor trebuie să fie rațională, pentru a preveni degradarea identității lingvistice a limbilor română și franceză. [8] Multe expresii sunt inutile și utilizate eronat în mod deliberat sub influența factorilor psiholingvistici și sociolingvistici: „am dat reject invite-ului” (reject – a respinge, a anula; invite – invitație, mesaj electronic cu scop de planificare a unei ședințe, întâlniri, prin intermediul sistemelor Outlook, gmail și alte sisteme de planificare), „brb, am meet cu clientul” (brb – *be right back*, mă întorc imediat), „guys, azi fac coldcalling” (guys – băieți, expresie adesea utilizată și în grup de doamne și domnișoare; coldcalling – apeluri inițiale cu scop de vânzare), „omg, am avut un

insight la training” (omg – *Oh, my God!* – Oh, Doamne!; insight – cu sens de revelație) și multe altele care ajung să material distribuit pentru angajații sau viitorii angajați ai unor întreprinderi cu echipe mai mult sau mai puțin multinaționale. Exemple pot fi găsite atât în format scris pe bloguri [9] cât și în format video. [10]

Întrucât o astfel de influență se manifestă nu doar la nivel lexical, ci și la nivelul structurii frazei și al modului de exprimare, fenomene precum calcurile lingvistice, traducerile mot-à-mot și adaptarea sintagmelor englezești în limbajul cotidian românesc, devin tot mai frecvente în conversațiile online și offline. Termeni precum „like”, „share”, „upload” sau „hashtag” sunt integrați fără traducere sau cu o minimă adaptare, subliniind presiunea limbii engleze asupra limbajului românesc în spațiul digital.

Pe lângă vocabular, există și un impact asupra morfologiei și sintaxei limbii române. De exemplu, structuri cum ar fi „a da like” sau „a face sens” sunt derivate direct din engleză, adaptate rapid de vorbitorii nativi de română. Această influență a dus la crearea unor noi forme de exprimare, unele dintre ele controversate din punct de vedere normativ, dar larg acceptate în mediul informal al rețelelor sociale și al platformelor de mesagerie instant.

Un alt aspect important este adoptarea formelor de prescurtare și acronime, preluate din limba engleză, cum ar fi „BRB” (be right back), „OMG” (oh my God), „FYI” (for your information) sau „LOL” (laughing out loud), care s-au integrat rapid în limbajul online, devenind parte a comunicării zilnice în rândul utilizatorilor români și contribuind la o schematizare extrem de accentuată a mesajelor.

În articolul său despre oralitatea digitală, Viorica Molea definește această formă de comunicare ca o formă hibridă care îmbină caracteristici ale oralității și ale scrisului, manifestându-se în principal prin intermediul platformelor de internet. Comunicarea online, precum cea realizată prin SMS, chat sau rețele sociale, prezintă trăsături tipice ale oralității, cum ar fi spontaneitatea, familiaritatea și simplitatea. Distincte sunt două forme de comunicare digitală, una mai formală a mesajelor de email și a textelor scrise pe bloguri și alta mai informală a mesageriei instantanee, aceasta din urmă fiind cu cel mai înalt grad de utilizare a unui limbaj informal și o sursă a inovațiilor de comunicare. Utilizatorii folosesc emoticoane și semne grafice (imagini combinate cu text) pentru a suplini lipsa elementelor nonverbale care caracterizează comunicarea față în față, contribuind astfel la transmiterea emoțiilor și atitudinilor în spațiul virtual. [11]

Pentru a clarifica la ce anume ne referim când discutăm despre expresiile schematizate în cadrul lucrării noastre, am elaborat câteva liste care includ abrevieri, acronime și expresii cu utilizarea semnelor grafice. Ca resursă de bază am utilizat discuțiile publice din mediul online, forumuri, rețele sociale sau mesagerii, inclusiv din comunicarea profesională.

1. BFT – Baftă (succes)
2. PRB – Probabil
3. PWP – Pup (folosit în mod conversații informale)
4. RZV – Rezolv (rezolvare)
5. MS – Mersi (mulțumesc)
6. Vb – Vorbim (abreviere folosită frecvent în mesaje rapide)
7. SCZ – Scuze (pentru a cere iertare)
8. ASAP – Cât mai repede posibil (preluat din engleză)
9. LCF – Lasă că fac (asigurare că persoana respectivă va face ceva)

10. NUJ – Nu știu
11. TEP – Te pup (formă prescurtată de afecțiune)
12. ZEU – Excepțional, genial (din sens metaforic pentru "zeu")
13. VTM – Vorbim mai târziu
14. AFC – Am făcut (folosit pentru a confirma că o sarcină a fost îndeplinită)
15. BB – Bebeluș
16. NPC – „Nu prea contează” sau „N-ai pentru ce” (folosit în loc de mulțumesc)
17. Ntz – Nu-ți (abreviere a expresiei „nu-ți”)
18. pt – Pentru (abreviere foarte frecventă)
19. cf – Ce faci? (abrevierea întrebării uzuale)
20. bn – Bine (abreviere simplificată a cuvântului „bine”)
21. k – Ca (utilizarea literei „k” pentru „ca”, influențată de stilul rapid al scrierii online)
22. sal – Salut (formă prescurtată și des utilizată în conversații rapide)
23. NTFY – Nu-ți face griji (versiune românească după englezescul *Don't Worry*)

Sunt și abrevieri din limba engleză care nu sunt traduse, dar se utilizează în mesajele din limba română:

24. PLS – Te rog (de la *please* în engleză)
25. FYI - Pentru informarea ta (adaptat de la *For Your Information* din engleză)
26. BFF - Cel mai bun prieten/prietenă (adoptat din engleză *Best Friends Forever*)
27. TBF - Trebuie să fiu sincer (traducere adaptată de la *To Be Fair* din engleză)
28. OMG – O, Doamne (*Oh, my God!*, preluat din engleză)
29. IDK – Nu știu (*I don’t know*, preluat din engleză)
30. TBH – To Be Honest (ca să fiu sincer)
31. IDC – I Don’t Care (nu îmi pasă)
32. ROFL – Rolling On the Floor Laughing (mă prăpădesc de râs)
33. LMAO – Laughing My Ass Off (râd foarte tare)
34. JK – Just Kidding (glumeam)
35. NVM – Nevermind (nu mai contează)
36. OMGOSH – Oh My Gosh (O, Doamne; variantă mai blândă de *Oh My God*)
37. GG – Good Game (joc bun, folosit adesea în gaming)
38. GGWP – Good Game, Well Played (joc bun, bine jucat – utilizat în jocuri online)
39. AFK – Away From Keyboard (departe de tastatură)
40. SFW – Safe For Work (potrivit pentru muncă)
41. ATM – At The Moment (în acest moment)
42. BRB – Be Right Back (mă întorc imediat)
43. BS – Be Safe (ai grijă)
44. FYI – For Your Information (spre a vă informa)
45. TQ – Thank You (mulțumesc)
46. BTW – By The Way (printre altele)
47. IMHO – In My Humble Opinion (după umila mea părere)
48. ASAP – As Soon As Possible (cât de curând posibil)
49. TTYL - Talk To You Later (vorbim mai târziu)
50. FAQ - Frequently Asked Questions (întrebări frecvente)
51. DM - Direct Message (mesaj direct)

52. PM - Private Message (mesaj privat)
53. NSFW - Not Safe For Work (nepotrivit pentru muncă)
54. TL; DR - Too Long; Didn’t Read (prea lung; nu am citit)
55. YOLO - You Only Live Once (trăiești o singură dată)
56. FOMO - Fear Of Missing Out (frica de a omite/pierde ceva)
57. FR – For Real („Serios?” în semn de uimire)
58. FS – For Sure (cu siguranță)
59. IRL - In Real Life (în viața reală)
60. SMH - Shaking My Head (dau din cap în semn de dezaprobare)
61. TMI - Too Much Information (prea multe informații)
62. ICYMI - In Case You Missed It (în caz că ai ratat)
63. ICYMI - In Case You Missed It (în caz că nu ai observant sau nu ai primit dacă este vorba despre un email)
64. TTYS – Talk To You Soon (vorbim curând)
65. WB – Welcome Back (bine ai revenit)
66. NP – No Problem (nicio problemă)

Sunt și câteva logograme sau abrevieri schematizate utilizate frecvent:

67. GR8 – Great (grozav)
68. B4 – Before (înainte)
69. 2BH – To Be Honest (ca să fiu sincer)
70. 4U – For You (pentru tine)
71. @U – At You (la tine)
72. THX – Thanks (mulțumesc)
73. CUL8R – See You Later (ne vedem mai târziu)
74. XOXO – Hugs and Kisses (îmbrățișări și pupici)
75. S2U – Same To You (la fel și ție)
76. L8 – Late (târziu)
77. pls4me – Te rog pentru mine (utilizarea „4” pentru „pentru”)

Deși sunt mai rar utilizate, am reușit să adunăm și o listă de expresii schematizate și abrevieri care folosesc cifre și semne grafice în loc de litere, bazate pe cuvinte din limba română, întâlnite în comunicarea online și în mesaje rapide:

78. Sunt 2 ocupat – Sunt prea ocupat (utilizarea cifrei „2” pentru „prea”)
79. mâ1 – Mâine (înlocuirea „ine” cu cifra „1”)
80. 4treb – Ți-ar trebui (utilizarea cifrei „4” pentru „ar”)
81. @mine – La mine (utilizarea simbolului „@” pentru a înlocui „la”)
82. pl2 – Plăcut (abreviere unde „2” este folosit pentru „cut”)
83. S1mpl – Simplu (utilizarea cifrei „1” pentru a scurta cuvântul)
84. fr8 – Frate (înlocuirea parțială a literei „a” cu cifra „8” pentru o exprimare mai rapidă)

Aceste forme de comunicare digitală nu doar că influențează stilurile de exprimare informală, dar contribuie și la o diversificare a limbajului, incluzând anglicisme, prescurtări și alte forme noi de exprimare lingvistică, ce răspunde necesităților de viteză și eficiență în transmiterea mesajelor. Această influență trece dincolo de ecranele calculatoarelor și dispozitivelor mobile. O astfel formă de comunicare, deși provoacă reacții adverse, este tot mai

răspândită și adoptată în limbajul standard în diverse arii de activitate cât și în cadrul socializării cotidiene.

Fig.1: Sursa Reddit [12]

Din perspectiva eficienței, această schematizare a limbajului standard permite transmiterea rapidă de informații într-un mediu în care viteza este esențială, însă ridică și întrebări privind impactul pe termen lung asupra limbii române. Pe de o parte, împrumuturile și simplificările pot îmbogăți vocabularul și pot eficientiza comunicarea. Pe de altă parte, utilizarea frecventă a structurilor de influență engleză poate duce la erodarea normelor gramaticale și stilistice ale limbii române.

Schematizarea limbajului în mediul online, în special sub influența limbii engleze, reprezintă un fenomen inevitabil al erei digitale. Rămâne de văzut în ce măsură aceste transformări vor modela evoluția pe termen lung a limbii române și cum vor influența echilibrul dintre inovație lingvistică și conservarea tradițiilor lingvistice.

Limbajul digital din mediul profesional

Schematizarea limbajului standard în mediul profesional reflectă tendințele actuale de adaptare și uniformizare a comunicării, în special în contexte multilingvistice. Vom evidenția modelele de alternare lingvistică, unde profesioniștii trec cu ușurință de la română la rusă și engleză în funcție de contextul și publicul-țintă, demonstrând o competență multilingvă esențială pentru eficiența comunicării în medii profesionale diverse. În plus, instrumentele de comunicare digitală (emailuri, mesaje instant, videoconferințe) au impus limba engleză ca limbă principală pentru comunicarea internă, datorită necesității de a folosi un limbaj comun care să faciliteze schimbul clar și rapid de informații. Factorii psiholingvistici joacă, de asemenea, un rol important în această schematizare a limbajului, profesioniștii preferând adesea engleza pentru vocabularul tehnic accesibil și pentru neutralitatea sa percepută la nivel global, minimizând

efortul mental de schimbare a limbii. Implicațiile sociolingvistice ale acestei schimbări subliniază impactul asupra identității și expresiei culturale, punând întrebări legate de conservarea limbilor native și a patrimoniului cultural

Pe lângă terminologia de specialitate utilizată în mediul profesional, limbajul standard este modelat și de construcții lexicale hibride, influențate de limba oficială de comunicare în cadrul organizațiilor multinaționale. Unele profesii au propriile expresii, acronime, prescurtări, jargoane pentru a asigura claritate și acuratețe, cum ar fi în cazul controlorilor de trafic aerian, unde terminologia specifică este esențială. [13] În anumite situații utilizarea excesivă a unui limbaj schematizat poate duce la confuzii sau să scoată în evidență o nesiguranță sau dorință de a obține un anumit statut profesional („Aștept raportul EOD.” (*end of the day*) / „Aștept raportul până la sfârșitul zilei.”).

Specialiștii din domeniul afacerilor fac apel la o utilizare echilibrată a limbajului pentru a evita efectele negative ale utilizării „romglezei” în mod specific („Hai, că suntem în hurry!” – Hai că ne grăbim!; Până acum a fost great! – Până a cum a fost minunat!). [14]

Deși adesea perceput negativ, considerat inutil și dificil de înțeles, limbajul profesional continuă să fie răspândit în multe arii în afara celor specializate, deși scopul inițial al utilizării era de a spori eficiența și productivitatea. Odată cu infiltrarea termenilor profesionali din limba engleză, sunt preluate și abrevieri (*diff - different* în loc de „diferite/variate”, *thnx - thanks* în loc de „mulțumesc”), acronime (*FYI - four your information* în loc de „vă aducem la cunoștință”), reprezentări grafice, logograme (*& - and* în loc de „și”, *2day - today* în loc de „astăzi”), utilizarea unui singur cuvânt în locul mai multor cuvinte, evitarea părților secundare de propoziție și a semnelor de punctuație, imitând comunicarea digitală, specifică platformelor sociale. [15, 44] Toate aceste forme de simplificare și expunere grafică reprezintă o modalitate de schematizare a limbajului standard. În discuțiile online, pe forumuri, rețele sociale sau mesagerii cele mai frecvente sunt acronimele și abrevierile din limba engleză, dar după același model vorbitorii simplifică și cuvintele din limba română.

În Republica Moldova unul dintre factorii de modificare a limbajului standard este multilingvismul populației. Tot mai mulți tineri vorbesc limba engleză mai bine decât limba rusă ca limba a doua achiziționată. În același timp, fiind expuși la o comunicare bilingvă, totuși preiau unii termeni din limba rusă, în special în limbajul colocvial. Factorii psiholingvistici joacă, de asemenea, un rol important în această schematizare a limbajului, tinerii din organizații preferând adesea engleza pentru vocabularul tehnic accesibil și pentru neutralitatea sa percepută la nivel global, minimizând efortul mental. Implicațiile sociolingvistice ale acestei schimbări subliniază impactul asupra identității și expresiei culturale, punând întrebări legate de conservarea limbilor native și a patrimoniului cultural. În Republica Moldova, monolingvismul este caracterizat de utilizarea exclusivă a limbii de stat în instituțiile oficiale. Totuși, există și bilingvism român-rus, din cauza influenței istorice a limbii ruse.

Republica Moldova recunoaște opt limbi minoritare, inclusiv bulgara, găgăuza, germana, idiș, poloneza, româna, rusa și ucraineana. Limba rusă are un rol important în comunicarea interetnică. Uniunea Europeană promovează diversitatea lingvistică și culturală prin proiecte precum *Language Rich Europe*, care încurajează învățarea limbilor și cooperarea interculturală. [16]

Multilingvismul a devenit o realitate în multe domenii profesionale din Republica Moldova, unde româna, rusa și engleza coexistă. În special, în contextul globalizării și al

integrării tehnologice, multilingvismul joacă un rol esențial în interacțiunile profesionale. Aceasta influențează nu doar limbajul tehnic specific, ci și limbajul standard folosit în comunicarea de zi cu zi. Multilingvismul în Republica Moldova are un dublu impact: pe de o parte, favorizează o flexibilitate lingvistică sporită, dar pe de altă parte, contribuie la transformarea și împrumutarea excesivă de structuri lingvistice din alte limbi în limba română standard. [17] Acest fenomen devine din ce în ce mai vizibil în comunicarea online și în cea profesională, unde angajații din diverse domenii își ajustează limbajul în funcție de interlocutor, folosind frecvent termeni tehnici sau profesioniști din engleză. Un astfel de proces afectează standardizarea limbajului, generând noi forme hibride care își găsesc locul în uzul comun.

Evoluția dispozitivelor tehnice de comunicare a contribuit la transformarea oralității digitale. Inovațiile lingvistice au devenit un răspuns necesar la limitările impuse de diverse platforme de comunicare, cum ar fi ecranele telefoanelor mobile sau formatele rapide ale rețelelor sociale. Comunicarea profesională, care inițial era formală și structurată în scrisori oficiale sau e-mailuri, a fost treptat influențată de stilul neconvențional și dinamic al rețelelor sociale și al platformelor de mesagerie instant și de utilizarea unor inovații lingvistice online, care includ utilizarea simbolurilor specifice (#, @) și adoptarea unui limbaj din ce în ce mai informal. Influențat de limbajul profesional internațional și de preferințele tinerelor generații, care comunică tot mai mult în limba engleză, limbajul din mediul online acceptă acronime, prescurtări, logograme din limba engleză sau adaptate la limba română, dar după formatul limbii engleze.

În continuare, vom prezenta un tabel care sintetizează aceste schimbări în diferite forme de comunicare digitală: SMS-uri, e-mailuri oficiale, platforme sociale și aplicații de mesagerie instant. Această tranziție a condus la o flexibilizare a normelor lingvistice, de la utilizarea prescurtărilor și a semnelor de punctuație pentru exprimarea emoțiilor până la integrarea termenilor tehnici specifici industriilor emergente, precum TI și marketing.

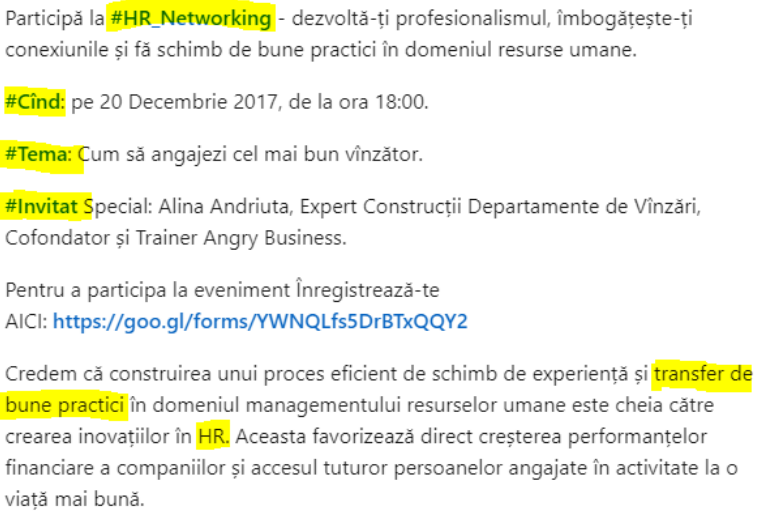
SMS	*Email, pagini web oficiale*	*Facebook, Linkedin, Tweeter ș.a.*	*Instagram, mesagerie instant*
Textul este adaptat la ecranul primelor telefoane mobile cu taste.	Corespondența oficială profesională trece de la scrisorile formale la mesajele electronice.	Apar comunități profesionale pe platforme sociale în mediul online și sunt create pagini oficiale în scop comercial.	Corespondența oficială este în continuare formală, dar acceptă inovații într-un stil concis.
Sunt întocmite dicționare și ghiduri de utilizare a semnelor cu sfaturi pentru utilizare	Întreprinderile multinaționale adoptă limba engleză ca limbă de comunicare, excepție fac întreprinderile care au finanțare din statele fostei URSS (Unifun, Simpals ș.a.), limba de comunicare - rusa	Sunt elaborate dicționare interne pentru adoptarea limbajului, sfaturi de utilizare a terminologiei profesionale și informale.	Diversificarea și inovarea este influențată de tânăra generație care vorbește tot mai mult limba engleză și preferă să comunice prin intermediul mesageriei instant, apelând la mesajele formale doar în cazuri excepționale.
Cele mai utilizate	Limbajul se modifică	Limbajul profesional	Apariția textelor

expresii sunt prescurtări cu eliminarea vocalelor, utilizarea semnelor de punctuație pentru redarea emoțiilor, eliminarea semnelor de punctuație.	în funcție de industrie și trece de la stilul administrativ la unul mai concis și tehnic. Tranziția de la limba rusă la limba engleză *пятиминутка* devine *meeting*	devine tot mai informal. Sub influența domeniilor TI, marketing, vânzări limbajul profesional se diversifică: *target, demo, stand-up*	*instagramabile* cu utilizarea semnelor specifice #, @ *(Slay, fab, GOAT)*

Fig. 2 *elaborată de autor*

În schimbul limbii ruse, tot mai mult în mediul profesional pătrunde „romgleza”, un amestec de română și engleză, tot mai frecvent utilizată în companiile multinaționale, în special în domenii precum tehnologii informaționale (tot mai frecvent numit „domeniul IT/*aiti*”), marketing și management. Această combinație lingvistică a apărut datorită influenței puternice a limbii engleze în mediul profesional global. Angajații din companiile multinaționale apelează adesea la „romgleză” pentru a exprima concepte tehnice sau organizaționale care nu au echivalente exacte în română.

În conversațiile de zi cu zi în companiile multinaționale angajații pot folosi fraze precum: „Crezi că face sens să forcastăm în continuare pe pipeline-ul deja existent?” sau „Poate dacă sharuim și cu headquarter-ul și ne dau ok-ul pentru adresarea ultimelor probleme de suportare a clienților.” Astfel de expresii reflectă integrarea limbii engleze în limbajul profesional atât din România, cât și din Republica Moldova, motivată de necesitatea de a comunica eficient în echipe internaționale și de lipsa unor termeni românești echivalenți. [18] Mai mult de atât, expresiile schematizate, care adesea sunt dependente de contextul profesional, trec dincolo de mediul de afaceri și al tehnologiilor informaționale și ajung în exprimarea curentă, dacă mediul de comunicare are aceleași interese sau interfață cognitivă. [19, 127] Drept urmare, în mediul online apar texte publice cu utilizarea semnelor grafice, care erau specifice doar conversațiilor informale.

Participă la #HR_Networking - dezvoltă-ți profesionalismul, îmbogățește-ți conexiunile și fă schimb de bune practici în domeniul resurse umane.

#Cînd: pe 20 Decembrie 2017, de la ora 18:00.

#Tema: Cum să angajezi cel mai bun vînzător.

#Invitat Special: Alina Andriuta, Expert Construcții Departamente de Vînzări, Cofondator și Trainer Angry Business.

Pentru a participa la eveniment Înregistrează-te AICI: https://goo.gl/forms/YWNQLfs5DrBTxQQY2

Credem că construirea unui proces eficient de schimb de experiență și transfer de bune practici în domeniul managementului resurselor umane este cheia către crearea inovațiilor în HR. Aceasta favorizează direct creșterea performanțelor financiare a companiilor și accesul tuturor persoanelor angajate în activitate la o viață mai bună.

Fig. 3: Anunț Linkedin, 14 decembrie 2017

Deși utilizarea unui limbaj care combină două limbi de comunicare în cadrul unui grup de oameni cu aceleași interese facilitează comunicarea în aceste contexte, fenomenul poate duce la denaturarea limbii române, prin crearea de barbarisme sau traduceri inexacte. Totuși, împrumuturile lingvistice sunt considerate un proces normal în evoluția unei limbi, urmând a fi gestionate cu atenție pentru a evita erodarea structurii limbii materne.

Concluzii

În Concluzie, schematizarea limbajului în comunicarea digitală este un proces dinamic și multidimensional, determinat de o varietate de factori lingvistici, sociali, psihologici și tehnologici. În cazul Republicii Moldova, acest fenomen este accentuat de multilingvismul care caracterizează societatea, precum și de influența crescândă a limbii engleze, în special în mediile profesionale și digitale. Rezultatele studiului subliniază importanța unei monitorizări continue a acestor transformări pentru a evalua în ce măsură acestea afectează limba română standard și comunicarea la nivel social și profesional. O atenție sporită se cere asupra modului în care anglicismele și limbajul tehnic influențează structura și utilizarea limbii, cu scopul de a găsi un echilibru între adaptarea la noile cerințe de comunicare globală și păstrarea identității lingvistice. Această analiză oferă oportunități de reflecție asupra direcției în care evoluează limbajul și necesitatea adoptării unor strategii care să sprijine diversitatea lingvistică, fără a compromite claritatea și eficiența comunicării în era digitală.

BBIBLIOGRAFIE

1. SEEL N., Schema(s). https://link.springer.com/referenceworkentry/10.1007/978-1-4419-1428-6_3. [Accesat 1.11.2024].
2. KTUNAR D, ETEROVIC I., Kant’s Notion of Schema and its Basis in Linguistic Analysis https://www.researchgate.net/publication/328877167. [Accesat 1.11.2024].
3. LANGACKER R. W., Cognitive Grammar, New York: Oxford University Press, 2008.
4. LAKOFF G., JOHNSON M., Metaphors We Live By, Chicago: University of Chicago Press, 2003.
5. GUKINA L. V., Явление схематизации в языковой репрезентации пространства. Вестник общественных и гуманитарных наук. 2022; 3(3), с. 72-79. https://hssb.elpub.ru/jour/article/view/316/130 . [Accesat 1.11.2024].
6. SHIYAN T., О схематизации, искусственных «языках» и предметном замыкании философских и научных дискурсов https://ras.jes.su/vphil/s004287440004791-5-1 . [Accesat 1.11.2024].
7. SAAKOV I., Схематизация: преодоление границ, устанавливаемых мысли языком, знаком и знанием https://www.fondgp.ru/old/lib/conferences/2009/notes/4.html. [Accesat 1.11.2024].
8. PROZOR-BARBALAT L., Influența limbii engleze asupra limbii române și a limbii franceze. În: Journal of Social Science Vol. 1, no. 1 (2018), pp. 30 - 33 https://jss.utm.md/wp-content/uploads/sites/21/2018/12/08.-THE-INFLUENCE-OF-ENGLISH-LANGUAGE-ON-THE-ROMANIAN-AND-FRENCH-LANGUAGES-L.-P.-Barbalat.pdf . [Accesat 1.11.2024].

9. Dicționarul angajatului priceput. https://www.delucru.md/articles/dictionarul-angajatului-priceput-acronime-slanguri-si-expresii-utilizate-in-companiile-de-top-pe-care-trebuie-sa-le-cunosti . [Accesat 1.11.2024].
10. https://www.youtube.com/watch?v=UzDRDtcPgY8 . [Accesat 2024].
11. MOLEA V., O nouă formă de comunicare în spațiul virtual: oralitatea digitală. În: Limba română, Nr. 5-6, anul XXVII, 2017 https://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=3443 . [Accesat 1.11.2024].
12. https://www.reddit.com/r/Romania/comments/vw8e82/de_ce_sunt_mul%C8%9Bi_romani_care_vorbesc_romgleza.
13. BROW Z. C., ANICHIH E. M., Does Your Office Have a Jargon Problem? https://hbr.org/2021/03/do-you-have-a-jargon-problem. [Accesat 1.11.2024].
14. MARIA S., Moare limba română, so what? Romgleza, din ce în ce mai răspândită https://alephnews.ro/cultura/moare-limba-romana-so-what-romgleza-din-ce-in-ce-mai-raspandita. [Accesat 1.11.2024].
15. CRYSTAL D., Internet Linguistics: A Student Guide, New York: Routledge, 2011.
16. CONDREA I., Bilingvism şi/sau multilingvism în Republica Moldova. În Conferința „Integrare prin cercetare şi inovare”. Chișinău, 10-11 noiembrie 2014 https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/100401 . [Accesat 1.11.2024].
17. GUȚU ROMALO V., Evoluţia limbii române în Republica Moldova. În: Limba română, revistă de știință și cultură, Nr. 6-10 2003.
18. NICULESCU I., Conversaţii în romgleză. Cum se vorbeşte în multinaţionale şi cum afectează limba română. https://adevarul.ro/stiri-interne/educatie/conversatii-in-romgleza-cum-se-vorbeste-in-1597956.html#google_vignette .
19. https://www.etymonline.com/word/hybrid . [Accesat 1.11.2024].